

SCIENTIFIC NAME:

Castanopsis piriformis

Hickel & A.Camus

ຊື່ພື້ນບ້ານ:

Kor hin, kor khi nou (Laos)

ກໍ່ຫິນ, ກໍ່ຂີ້ໝູ (Lao alphabetic)

Dẻ Anh, Gie anh, Cây de, Kho (Vietnam)

FAMILY:

Fagaceae

Joeri S. Strijk (Alliance for Conservation Tree Genomics ACTG)

Karina Orozco & Amy Byrne (The Morton Arboretum)

ຄຳອະທິບາຍທາງດ້ານພຶດສາດ

ຕົ້ນໄມ້ ໃຫຍ່, ສູງ 6-30 ເມັດ, **ເປືອກ** ສີຂຽວອົມນ້ຳຕານ ຫຼື ສີຂຽວອົມເທົາ; ເປືອກດ້ານໃນ ສີນ້ຳຕານ ຫຼື ສີບົວອ່ອນ.

ໃບ ຮູບສ້ວຍ ຫຼື ຮູບຮີ (ຂອບໃບຂະໜານ), ຂະໜາດຍາວ 8-16 x 3-6 ຊັງຕີເມັດ; ກົກໃບຮຽວແຫຼມຄືຫຼົ່ມເລັກໜ້ອຍ; ປາຍໃບຮຽວແຫຼມ ຫຼື ແຫຼມ; ຂອບໃບລຽບ; ເນື້ອໃບແຂ້ງເລັກໜ້ອຍ, ກ້ຽງ, ໜ້າໃບມີສີຂຽວເຫຼື້ອມ, ຫຼັງໃບສີນ້ຳຕານອ່ອນຈາງໆ; ເສັ້ນກາງໃບດ້ານຫຼັງໃບເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ, ເສັ້ນກາງໃບດ້ານໜ້າໃບບໍ່ເຫັນແຈ້ງ; ເສັ້ນໃບດ້ານຂ້າງມີ 8-11 ຄູ່, ສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ທັງສອງດ້ານ, ເປັນຮູບເກັດ ແລະ ລາຍຕາໜ່າງ ສາມາດເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນເວລາແຫ້ງ. **ກ້ານໃບ** ຍາວ 1-1.5 ຊັງຕີເມັດ, ລຽບກ້ຽງ.

ນິໄສ (ຮູບພາບ CC0, ວິກິພີເດຍ). (inset) ລຳຕົ້ນ ແລະ ເປືອກຂອງຕົ້ນໄມ້ທີ່ແກ່ແລ້ວ (ພາບ © S.Sirimonkol). ງ. ສາຂາ: ໃບເທິງ (ພາບ © S.Sirimonkol).

ການກະຈາຍພັນ:

ກຳປູເຈຍ, ລາວ, ໄທ, ຫວຽດນາມ.
ຂຶ້ນຕາມດິນຫີນເຊັ່ນ: ຫີນຊາຍ, ປ່າແປກຜັດປ່ຽນໃບ-ປ່າໂຄກ, ປ່າດິບແລ້ງ. ຄວາມສູງລະຫວ່າງ 250-950 ເມັດຈາກລະດັບໜ້ານ້ຳທະເລ.

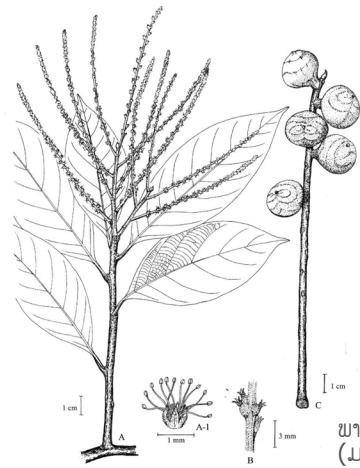
ສະຖານະພາບຄວາມສ່ຽງ:

VU ມີຄວາມສ່ຽງ (Vulnerable).

ສາຂາ: ໃບລຸ່ມ (ຮູບພາບ © S.Sirimonkol).

☒ ຊໍ່ດອກຜູ້ ແລະ ແມ່ ມັກຈະແຍກກັນ. **ຊໍ່ດອກຜູ້** ຈະມີກິ່ງງ່າມຫຼາຍ, ອອກທາງຂ້າງ ຫຼື ປາຍກິ່ງ, ຊໍ່ດອກຍາວ 8–15 ຊັງຕີແມັດ. **ດອກຜູ້** ສີເຫຼືອງ, ອອກເປັນ 3 ຊໍ່ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ; ໃບຊ້ອນດອກ (ໃບປະດັບດອກ) ມີຂົນຍາວທ່າງຢູ່ດ້ານນອກ; ວົງກາບດອກມີ 6 ແສກ, ບໍ່ມີແສກ, ຂະໜາດ 1 × 0.5 ມິນລິແມັດ, ມີຂົນອ່ອນດ້ານນອກ; ເກສອນຜູ້ມີ 12 ອັນ, ຍາວປະມານ 2 ມິນລິແມັດ, ລຽບກ້ຽງ; ຮັງໄຂ່ເປັນຮູບໄຂ່ເລັກໜ້ອຍ, ມີເສັ້ນຜ່າສູນກາງປະມານ 0.5 ມິນລິແມັດ. ຕັ້ງຊື່, ມີຂົນ. **ຊໍ່ດອກແມ່** ເປັນຊໍ່ດ່ຽວ, ຍາວ 8–10 ຊັງຕີແມັດ. **ດອກແມ່** ອອກເປັນກະຈຸກ 1–3 ດອກ, ໃບປະດັບດອກ ແລະ ວົງກາບດອກ ຄືດອກຜູ້; ເກສອນຜູ້ເປັນໝັນ 12 ອັນ; ກ້ານເກສອນແມ່ 3 ອັນ, ແຍກອອກຈາກກັນ, ລຽບກ້ຽງ.

ພາບປະກອບດ້ານວິຊາການ (ມາລະຍາດຈາກ Flora of Thailand 2007).

ໝາກ ຮູບໝາກຄ່າງ ຫຼື ຮູບປີຣາມິດ, 2.5–3 × 2–3 ຊັງຕີແມັດ (ລວມທັງກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ)) ເທິງຊໍ່ໝາກຕັ້ງຊື່ ຍາວ 10–15 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ານໝາກ ຍາວ 0.5–1 ຊັງຕີແມັດ. **ຖ້ວຍ** ຫຸ້ມແກ່ນທັງໝົດຍົກເວັ້ນສ່ວນທ້ອງ (umbo), ກາບລຽບ, ບໍ່ມີເກັດ ຫຼື ໝາມ, ມີເສັ້ນຫຍິບກນູນ 3–4 ເສັ້ນເຫັນໄດ້ຊັດເຈນຈາກທາງດ້ານນອກຂອງແກ່ນ. **ໝາກ** ມີ 1 ໝາກຕໍ່ໜຶ່ງກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ), ຮູບໄຂ່, ຂະໜາດ 2–2.3 × 2.3–2.7 ຊັງຕີແມັດ, ມີຂົນອ່ອນງອ້ອມຮອບສ່ວນທ້ອງ.

ໝາກສຸກຢູ່ພື້ນປ່າ (ຮູບພາບ © E.Popov, CC BY, iNaturalist).

ໝາກສຸກທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນການຫົດຕົວຂອງຖ້ວຍ ແລະໝາກແຫ້ງເປືອກແຂງ (ຮູບພາບ © J.S.Strijk, www.asianfagaceae.com)

ໝາກສຸກ (ພາບ © S.Sirimokol).

● ຄຳແນະນຳໃນການເກັບໝາກ (ແກ່ນ) ສຳລັບກຳແນວພັນໃນເຮືອນຫົມ

ເມື່ອໝາກແກ່, ໃຫ້ເກັບແກ່ນໂດຍກົງຈາກຕົ້ນ ໂດຍການສັ່ນງ່າ ຫຼື ແມ້ນໂດຍໄມ້ສ້າວ. ເນື່ອງຈາກອັດຕາການຫງອກຂອງແກ່ນແມ່ນຈະຫຼຸດລົງໄວຫຼັງຈາກທີ່ຕົກລົງພື້ນດິນ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະຖືກທຳລາຍໂດຍສັດ ແລະ ແມງໄມ້ ດັ່ງນັ້ນຄວນເກັບໂດຍກົງຈາກຕົ້ນດີກວ່າເກັບຈາກພື້ນດິນ. ຖ້າແກ່ນບໍ່ມີຫຼາຍ, ກໍ່ສາມາດນຳເອົາຊໍ່ໝາກ ແລະ ແກ່ນທີ່ຕົກຕາມພື້ນດິນມາໃຊ້ຂະຫຍາຍພັນຢູ່ເຮືອນຫົມໄດ້.

ບໍ່ຄວນປອກເປືອກໝາກ ຂອງໝາກ ແລະ ຊໍ່ໝາກ (ບໍ່ເອົາສ່ວນທີ່ມີໝາກກາບຫຸ້ມໝາກ(ຮູບຖ້ວຍ)ອອກເພື່ອໃຫ້ເຫັນແກ່ນທາງໃນ). ການປອກເປືອກເພື່ອໃຫ້ເຫັນແກ່ນທາງໃນຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຖືກທຳລາຍຈາກແມງໄມ້ ແລະ ແຫ້ງໃນລະຫວ່າງການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການເກັບຮັກສາ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ການລະບຸຈັດຈຳແນກແນວພັນມີຄວາມຍິ່ງຍາກ. ບໍ່ຄວນ “ປອກເປືອກ” ຊໍ່ໝາກເພື່ອແຍກໝາກອອກມາເປັນແຕ່ລະໝາກ. ກຸ່ມຂອງຕົ້ນກໍ່ຊະນິດນີ້, ຈະອອກໝາກໃກ້ໆກັນ ສາມາດເກັບຕົວຢ່າງແກ່ນແນວພັນເປັນ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ສາມາດເກັບຮວບຮວມໃນຖົງອັນດຽວກັນໄດ້. ແກ່ນທີ່ເກັບຈາກຕົ້ນທີ່ຫ່າງກັນກາງ 100–150 ເມັດ ບໍ່ຄວນນຳມາປົນກັນ, ຕ້ອງແຍກເກັບໃນຖົງທີ່ຕ່າງກັນ. ຫາກມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຄວນເກັບກຳຂໍ້ມູນທາງດ້ານພູມສາດ ສຳລັບ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ແຕ່ລະຖົງທີ່ເກັບຈາກປະຊາກອນເຫຼົ່ານັ້ນ ຈະຕ້ອງລະບຸຂໍ້ມູນລະອຽດເຊັ່ນດຽວກັນ. ການເກັບກິ່ງກ້ານນ້ອຍໆ ແລະ ໃບຈາກຕົ້ນທີ່ເກັບໝາກໃສ່ໃນຖົງທີ່ເກັບຕົວຢ່າງນຳຍິ່ງເປັນການດີ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການລະບຸຊະນິດ.

● ການອອກດອກ-ໝາກ:

ອອກດອກ:
ອອກດອກລະຫວ່າງເດືອນ
ກັນຍາ-ທັນວາ.

ໝາກ:
ເດືອນພຶດສະພາ-ກັນຍາ (ທັນວາ?).

ການຂະຫຍາຍພັນ:
ໂດຍສັດກັດແທະ
(ກະຫອກ, ໝູ, ໝູນ້ອຍ?).

ຄວາມຕ້ອງການແສງ ຫຼື ຂໍ້ມູນທາງລະບົບນິເວດວິທະຍາ:
ຍັງຕ້ອງສຶກສາຢັ້ງຢືນ.

● ການນຳໃຊ້:

 ໝາກກິນໄດ້.

ຂໍ້ຄວາມນີ້ເປັນຂອງຜູ້ຂຽນ, ການແຜ່ພັນບາງສ່ວນ ຫຼືທັງໝົດຂອງວຽກງານນີ້, ແລະການແປຂອງມັນຖືກຫ້າມໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກສະຖາບັນການພິມເຜີຍແຜ່.

ຂໍ້ມູນອອນລາຍ:
https://www.asianfagaceae.com/castanopsis/Castanopsis_piriformis/